

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Minister

Mika Nordberg

Föredragande

Rättssakkunnig

Raine Katajamäki

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 166

Lagstiftningspromemoria om implementeringen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster).

ÅLR 2018/10288

853 Rk1a/utdrag

Landskapsregeringen beslöt överföra lagstiftningspromemorian, **bilaga 1**, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Implementeringen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster)

1. Bakgrund

Det aktuella direktivet härstammar från rådets direktiv 89/552/EG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (TV-direktivet). TV-direktivet var ett minimi- och inre marknadsdirektiv som antogs år 1989.

TV-direktivet ändrades år 1997 genom direktiv 97/36/EG och landskapslagstiftningen anpassades därefter genom en ändring av landskapslagen om rundradioverksamhet och en ändring av landskapslagen om kabelsändningar i allmänhetens tjänst.

TV-direktivet reviderades följande gång år 2007 genom Europaparlamentets och Europeiska unionens råds direktiv 2007/65/EG om ändring av rådets direktiv 89/552/EG. Samtidigt ändrades direktivets titel till "om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster)".

År 2010 antogs ett kodifierande direktiv där samtliga ändringar av det ursprungliga TV-direktivet från 1989 arbetades in i ett och samma direktiv (AV-direktiv). Detta skedde genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster). Vid harmoniseringen av den åländska lagstiftningen upphävdes landskapslagen om rundradioverksamhet och landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten och istället antogs landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet.

Den 25 maj 2016 antog kommissionen ett förslag till ett ytterligare reviderat AV-direktiv. Den övergripande målsättningen med revideringen var att förbättra direktivets funktionssätt i förhållande till marknadsutvecklingen samt skapa balans mellan tillgång till innehållstjänster online, konsumentskydd och konkurrenskraft. Detta skulle uppnås genom att förbättra skyddet för minderåriga och konsumenter, genom att garantera likvärdiga verksamhetsförutsättningar för tjänsteleverantörer, genom att förbättra rättssäkerheten och genom att förenkla regelverket.

Som ett I-ärende informerade Ålands landskapsregering år 2016 Ålands lagting om förslaget (ÅLR 2016/4340). I promemorian konstaterades att till den del förslaget gäller radio- och televisionsverksamhet har landskapet egen behörighet och landskapsregeringen bedömde att stadganden om reklam och konsumentskydd är tillräckliga i landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet. Således hade landskapsregeringen inget att anföra men landskapsregeringen avsåg emellertid att följa förslagets vidare behandling.

Det nu aktuella Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster) antogs mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden den 6 november 2018. Åland ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 19 september 2020.

Landskapsregeringen har ytterligare två EU-direktiv under handläggning, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tvprogram och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG. Båda direktiv ska implementeras senast den 7 juni 2021.

2. Fördelning av lagstiftningsbehörighet mellan Åland och riket samt behov av lagstiftning

Enligt 27 § 10 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland hör bland annat upphovsrätt, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, främjande av konkurrens och konsumentskydd till rikets lagstiftningsbehörighet.

Artikel	Vad ändras?	Behörighet	Ändring i åländsk lagstiftning
1.1 a) i)	Definitionen av <i>audiovisuell medietjänst</i> omfattar inte endast tjänsteleverantörer med redaktionellt ansvar utan överlag en tjänst eller en särskiljbar del av den med ett visst, i direktivet beskrivet, syfte.	Åland	Hänvisningen till direktiv 2010/13/EU i 1 § (2011:95) bör ändras till (EU) 2018/1808
1.1 aa)	Ny definition: <i>videodelningsplattformstjänst</i>	Åland	Begreppet bör införas.
1.1 b)	Uppsättningen av rörliga bilder behöver inte längre vara jämförbara med formen och innehållet för tv-sändningar.	Åland	2 § 8 punkten (2011:95) kan preciseras.
1.1 ba)	Ny definition: <i>användargenererad video</i>	Åland	Begreppet bör införas.
1.1 bb)	Ny definition: <i>redaktionellt beslut</i>	Åland	Begreppet bör införas.
1.1 da)	Ny definition: <i>Leverantör av videodelningsplattform</i>	Åland	Begreppet bör införas.
1.1 h)	<i>Audiovisuellt kommersiellt meddelande</i> utvidgas att omfatta även en användargenererad video	Åland	Begreppet bör införas till 2 § 5 punkten (2011:95). Förtydligande koppling kan också göras till 2 § 3 punkten avseende försäljningsprogram i enlighet med tidigare lagstiftningsmotiv.
1.1 h)	Tillämpningsområdet för begreppet <i>sponsring</i> utvidgas till att gälla tillhandahållande av videodelningsplattformstjänster, användargenererade videor och program.	Åland	Ändring av 2 § 11 punkten (2011:95).
1.1 m)	Tillämpningsområdet för begreppet <i>produktplacering</i> utvidgas till att gälla även användargenererade videor.	Åland	Ändring av 2 § 7 punkten (2011:95).
2.3 b)	Definitionen på medietjänstleverantörens etablering.	Åland	Ändring av 1 § 2 mom. (2011:95).
2.5 a)	Ny skyldighet för tjänsteleverantörer av medietjänster att informera de behöriga nationella tillsynsmyndigheterna eller -organ	Åland	Måste lagstiftas.

	om eventuella förändringar som kan påverka fastställandet av jurisdiktion.		
2.5 b)	Ny skyldighet att upprätta och upprätthålla en uppdaterad förteckning över leverantörer av medietjänster under medlemsländernas jurisdiktion samt att lämna denna förtäckning till kommissionen.	Åland	Måste lagstiftas.
2.5 c)	Vid eventuella oenigheter mellan medlemsländerna avseende fastställande av jurisdiktion ska medlemsstaterna utan dröjsmål uppmärksamma kommissionen på detta som, efter att ha inhämtat Ergas utlåtande, ska fatta beslut om jurisdiktion.	Främst EU	Skyldighet att uppmärksamma kommissionen kan för tydlighetens skull inskrivas i lagen.
3.2	Definition: <i>Televisionssändning</i> bör ändras till <i>audiovisuell medietjänst</i> .	Åland	Ändring av bl.a. 10 § 1 mom. (2011:95). Begreppet televisionssändning nämns på flera platser i lagen.
3.2	Definition: <i>Återutsändning</i> kan ändras till direktivets begrepp <i>vidaresändning</i> , då överensstämmer även den åländska paragraftexten med dess rubrik.	Åland	Ändring av 10 § 1 och 3 mom. (2011:95)
3.2	Fler diskrimineringsgrunder ska omfattas. Även uppmuntran till <i>våld</i> ska förbjudas: Landskapsregeringen kan tillfälligt förbjuda audiovisuell medietjänst som innehåller uppmuntran till våld eller hat mot en grupp eller en medlem av en grupp på någon av de grunder som anges i artikel 21 i stadgan.	Åland	Ändring av 10 § 2 punkten (2011:95)
3.2	Landskapsregeringen ska tillfälligt förbjuda audiovisuella medietjänster som kan skada minderårigas fysiska, mentala eller moraliska utveckling, framför allt <i>meningslöst</i> våld och pornografi.	Åland	10 § 1 punkten kan utvidgas och förtydligas (2011:95) så att förbudet gäller även meningslöst våld och inte endast grovt våld.
3.2	Ny förbudsgrund: LR kan tillfälligt förbjuda en audiovisuell medietjänst som är till förfång för eller utgör en allvarlig risk för folkhälsan.	Åland	Måste ev. lagstiftas.

3.2	Ev. ny hänvisning	Åland	Ev. ändring av 10 § 4 mom. (2011:95). Bestämmelsen bör eventuellt ses över så att den hänvisar till korrekt direktiv också i framtiden (Benämningen "AV-direktivet" återkopplar för närvarande till 1 § 2 mom.)
3.2	Definition: <i>Televisionsprogram</i> kunde ev. ändras till <i>audiovisuell medietjänst</i> eller till endast <i>program</i> .	Åland	Ändring av 7 § 1 mom. (2011:95).
3.3	Ny förbudsgrund: LR kan tillfälligt förbjuda en audiovisuell medietjänst som innehåller offentlig uppmaning att begå terroristbrott enligt artikel 5 i direktiv (EU) 2017/541 eller om den är till förfång för eller utgör en allvarlig risk för allmän säkerhet, inklusive skydd av nationell säkerhet och försvar. Innan en audiovisuell medietjänst kan förbjudas enligt denna bestämmelse ska det förfarande som anges i art. 3.3 (och i tillämpliga fall art. 3.5) i direktivet iakttas.	Åland	Måste lagstiftas.
5.2	Bestämmelser om att leverantörer av audiovisuella medietjänster även ska ge information om deras ägarstruktur får införas.	Åland	Ev. tilläggs punkt till 5 § (2011:95)
6.1a och 6.1b	Utvidgat förbudet innehåll: Audiovisuella medietjänster får inte innehålla: a) uppmaning till våld eller hat mot en grupp eller en medlem av en grupp på någon av de grunder som anges i artikel 21 i stadgan, b) offentlig uppmaning att begå terroristbrott enligt artikel 5 i direktiv (EU) 2017/541.	Åland	Ändring av 6 § 2 mom. (2011:95)
6a.1	Ev. kunde "televisionsprogram" bytas ut mot "program" eller mot "en audiovisuell medietjänst" i den åländska paragrafen.	Åland	Ändring av 7 § 1 mom. (2011:95)
6a.2	Personuppgifter om minderåriga som samlats in eller på annat sätt genererats av leverantörer av	Åland	Måste lagstiftas.

	medietjänster i enlighet med art. 6a.1 ska inte behandlas för kommersiella ändamål, såsom direktmarknadsföring, profilering och beteendestyrda annonsering.		
7.1, 7.2, 7.3 och 7.5	Större tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och ny skyldighet för leverantörer av medietjänster att informera behöriga tillsynsmyndigheter om genomförandet av åtgärder för personer med funktionsnedsättning. Ny skyldighet för myndigheter att i sin tur rapportera till kommissionen.	Åland	Ändring av 13 § + ny bestämmelse.
7.4	En lättillgänglig kontaktpunkt ska utses och finnas online. Denna ska vara tillgänglig för information och klagomål om de tillgänglighetsfrågor som avses i art. 7.	Åland	Måste lagstiftas.
7b	Audiovisuella medietjänster som tillhandahålls av leverantörer av medietjänster får inte utan dessa leverantörers uttryckliga medgivande föras med överliggande inslag för kommersiella ändamål eller ändras. Detaljerade uppgifter om nämnda reglering, inklusive undantag, ska införas.	Upphovsrätt borde vara rikets behörighet	
9.1c i)	Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte strida mot respekten för mänsklig värdighet.	Åland	Måste lagstiftas.
9.1c ii)	Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte innehålla eller främja diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, nationalitet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.	Åland	Måste lagstiftas.
9.1d	Den åländska lagen hänvisar till en upphävd lag (alkohollagen FFS 1143/1994). Hänvisningen måste förnyas så att den hänvisar till FFS 1102/2017.	Åland	Ändring av 16 § (2011:95).
9.1g	Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte heller innehålla en direkt uppmaning till ett barn om	Åland	Ändring av 17 § 1 mom. 1 punkten

	att övertala sina föräldrar eller andra att <i>hyra</i> en produkt eller tjänst.		
10a.2	Audiovisuella medietjänster eller program får inte heller sponsras av någon, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.	Åland	Ändring av 22 § 5 mom. (2011:95).
11.2	Produktplacering ska i regel vara tillåtet: Produktplacering ska vara tillåtet i alla audiovisuella medietjänster utom i nyhets- och samhällsprogram, program om konsumentfrågor, religiösa program och barnprogram.	Åland	Ändring av 23 § 1-2 mom. (2011:95).
11.4a	Program får inte längre innehålla någon produktplacering av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, eller produktplacering från företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av sådana produkter.	Åland	Ändring av 23 §, framför allt 23 § 2 mom. 2 punkten (2011:95)
13	Ny hänvisning: Hänvisningen till definitionen av "europeiska produktioner" görs nu till det gamla direktivet och måste ändras (?)	Åland	Ändring av 9 § 3 mom. (2011:95)
13.1 och 13.6	Ny skyldighet: <i>Leverantörer av audiovisuella medietjänster</i> på begäran ska se till att europeiska produktioner utgör minst 30 % av deras kataloger och att dessa produktioner framhävs (art. 13.1). Skyldigheten ska dock inte omfatta leverantörer av medietjänster med låg omsättning eller liten publik. Medlemsstaterna får också frånga sådana skyldigheter eller krav om de skulle vara opraktiska eller omotiverade med tanke på arten av eller ämnet för de audiovisuella medietjänsterna. (art. 13.6)	Åland	Ändring av 9 § 2 mom. (2011:95).
13.4	Skärpt skyldighet: Den som tillhandahåller audiovisuella medietjänster på	Åland	Ändring av 9 § 5 mom. (2011:95).

	begäran ska <i>vartannat år</i> lämna en rapport till myndigheten.		
20.2	Försäljningsprogram (enl. direktivet "teleshoppingsändningar") ska framledes vara förbjudna under barnprogram.	Åland	Ändring av 19 § 3 och 4 mom. (2011:95)
23.1	Andelen tv-reklaminslag och teleshoppinginslag under perioden mellan kl. 6.00 och 18.00 får inte överstiga 20 % av den perioden. Andelen tv-reklaminslag och teleshoppinginslag under perioden mellan kl. 18.00 och 24.00 får inte överstiga 20 % av den perioden.	Åland	18 § 3 mom. (2011:95) kan ev. ändras.
23.2a	Tidsgränsen för andelen tv-reklaminslag och teleshoppinginslag ska i fortsättningen inte tillämpas på meddelanden från programföretag som rör program och audiovisuella medietjänster från andra enheter som tillhör samma mediegrupp.	Åland	Ändring av 18 § 3 mom. (2011:95)
23.2d	Tidsgränsen för andelen tv-reklaminslag och teleshoppinginslag ska i fortsättningen inte tillämpas på neutrala inramningar mellan redaktionellt innehåll och tv-reklaminslag eller teleshoppinginslag, och mellan enskilda inslag.	Åland	Ändring av 18 § 3 mom. (2011:95)
27	Gällande skydd av minderåriga vid TV-sändningar ska utgå.	Åland	7 § (2011:95) bör finnas kvar eftersom skyddet av minderåriga berörs på flera ställen i direktivet.
28a	Lagstiftning kring var videodelningsplattformar är etablerade och förteckning av dem behövs.	Åland	Artikeln finns inte sedan tidigare och lagstiftning behöver införas i (2011:95)
28b 1a	Leverantörer av videodelningsplattformar ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda minderåriga från program, användargenererade videor och audiovisuella kommersiella meddelanden som kan skada deras fysiska, mentala eller moraliska utveckling.	Åland	Utvidgning av 7 § (2011:95)

28b 1b	Leverantörer av videodelningsplattformar ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda allmänheten från program, användargenererade videor och audivisueella kommersiella meddelanden som innehåller uppmaning till våld eller hat mot en grupp eller en medlem av en grupp.	Åland	Utvidgning av 6 § (2011:95)
28b 1c	Leverantörer av videodelningsplattformar ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda allmänheten från program, användargenererade videor och audivisueella kommersiella meddelanden med innehåll vars spridning utgör en verksamhet som är ett brott enligt unionsrätten, nämligen en offentlig uppmaning att begå terroristbrott, brott som gäller barnpornografi och rasistiska och främlingsfientliga brott.	Åland	Utvidgning av 6 § (2011:95)
28b 2	Leverantörer av videodelningsplattformar ska uppfylla kraven i fråga om audiovisuella kommersiella meddelanden.	Åland	Måste lagstiftas.
28b 3	Lämpliga åtgärder ska fastställas vid tillämpningen av 28b 1 och 2	Åland	Måste lagstiftas.
28b 4	Medlemsstaterna uppmanas använda samreglering enligt artikel 4 a.1 för genomförandet av de åtgärder som avses i punkterna 1 och 3.	Åland	Bör lagstiftas.
28b 5	Tillsynsmyndigheten ska övervaka att medlemsstaterna vidtar de åtgärder som är lämpliga enligt punkt 3.	Åland	Måste lagstiftas.
28b 7	Mekanismer för prövning utanför domstol ska vara tillgängliga för att lösa tvister.	Åland	Måste lagstiftas.
28b 8	Användare ska kunna tillvarata sina rättigheter inför domstol i förhållande till leverantörer av videodelningsplattformar.	Åland	Måste lagstiftas.
30	Tillsynsmyndighet	Åland	En ny tillsynsmyndighet måste införas.

30a	Tillsynsmyndigheternas informationsplikt och tidsfrist	Åland	Måste lagstiftas
30b 2	Tillsynsmyndigheten ska delta i Erga	Åland	Måste eventuellt lagstiftas.
33a 1-2	Medlemsstaterna ska främja och vidta åtgärder för utveckling av medie- och informationskunnighet. Medlemsstaterna ska senast den 19 december 2022 och därefter vart tredje år rapportera till kommissionen om ovannämnda.	Åland	Måste lagstiftas.

3. Nuvarande lagstiftning i landskapet Åland

Den nuvarande lagstiftningen i landskapet är landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet.

4. Behov av ny lagstiftning och reformens syfte

Vilka behov av ny lagstiftning som behövs framgår av tabellen ovan. Lagstiftningsbehovet har uppstått med anledning av ett EU-direktiv.

5. De centrala helheterna i processen

De centrala helheterna i processen är utökat konsumentskydd och en ny tillsynsmyndighet som har till uppgift att utöva tillsyn över direktivet efterlevnad.

6. Konsekvensanalys

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Det krävs en separat tillsynsmyndighet som är separat från landskapsregeringen. Eventuellt kunde denna funktion kombineras med en annan tillsynstjänst.

6.2 Organisatoriska verkningar

Det krävs en ny tillsynsmyndighet.

6.3 Jämställdhet

Det finns inte några särskilda jämställdhetskonssekvenser.

6.4 Barn

Direktivet innehåller ett utökat skydd för minderåriga.

Raine Katajamäki
Rättssakkunnig